

ENTREVISTA

Baltasar Porcel

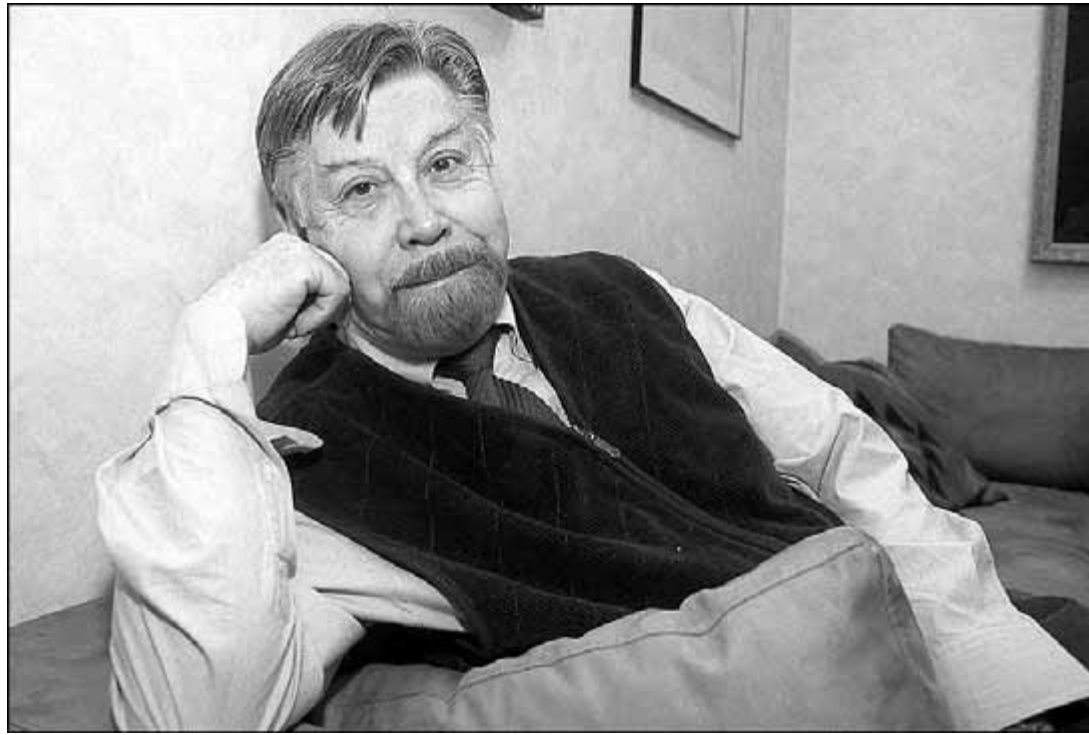
NOVEL·LISTA

L.D. En ocasions, les seves novel·les neixen d'algun dels seus contes. És el cas d'*Olympia a mitjanit*?

B.P. No, de fet és una novel·la que vaig començar quan ja estava treballant en dos projectes i que, per tant, no tenia pensat escriure. Jo sóc d'un poble petit i pobre i sovint he observat l'illa des d'una perspectiva una mica llunyana, però tot i així sempre m'he interessat per l'ésser de Mallorca i per això em preocupa el fet que només una de cada tres persones que hi tenen casa o apartament siguin mallorquines. A més, el problema s'agreuja quan veus que deu milions de turistes visiten l'illa cada any i que la banca i els grans negocis estan en mans de gent de fora. Per això el català, en el seu dialecte mallorquí, en aquests moments és la segona llengua menys parlada a l'illa. Mallorca s'ha transformat en una terra on els mallorquins són la cultura minoritària. I ja no hi ha marxa enrere, perquè jo he viscut l'última Mallorca rural, provinciana i closa en ella mateixa. Tenia ganes d'escriure una obra amb el rerefons d'aquest canvi brutal que s'hi ha esdevingut des dels anys 40 fins a l'arribada de l'euro. És un tema que havia tractat en molts dels meus articles periodístics però no a fons en una novel·la.

L.D. Per què va decidir fer una novel·la de to sarcàstic?

B.P. Podia haver adoptat un to més dramàtic, però en posar-me a escriure em va anar sortint un llibre entre irònic i sarcàstic. No va ser cap decisió premeditada. De totes maneres, crec que hi ha una pietat

XAVIER CARRION

i una nostàlgia o poesia en diversos personatges, una comprensió, fins i tot una raó, que els arrodoneix amb humanitat. Són éssers reals, no titelles. En les seves debilitats i contradiccions hi ha també la seva justificació i un pèl de grandesa. No és tothom així?

L.D. A la novel·la, el daltabaix el provoca una dona que ve de fora, d'Islàndia.

B.P. Sí, *Olympia* és el llumí que encén els dipòsits de benzina. En aquesta vida sembla que els elements interns acostumen a obeir més fàcilment les regles de joc, mentre que l'element de fora és més lliure de trencar aquestes lleis implícites. Per això un personatge provinent d'Islàndia em donava més joc.

L.D. I per què d'Islàndia?

B.P. Perquè quan em vaig posar a escriure *Olympia a mitjanit*, acabava de tornar d'un viatge a aquest país. M'agradava el fet que la protagonista vingüés d'una altra illa, una terra moralment molt evolucionada, però que ha canviat molt poc la seva estructura. Islàndia i Mallorca tenen molt poc en comú, per això m'interessava aquest contrast.

L.D. És casualitat que el personatge innovador i revolucionari sigui una dona?

B.P. No. En general, els meus personatges principals són homes, mentre que les dones que surten als meus llibres acostumen a estar sotmeses a ells, d'alguna manera. Però en els meus darrers títols les tor-

nes han canviat. Per exemple, a *El cor del senglar*, el personatge decisiu és també una dona. Suposo que escric més sobre homes perquè és el sexe que més conec, el més representatiu de la societat que he viscut. De totes maneres, en línies generals veig les dones més obertes, més dinàmiques, més lliures i més intel·ligents que els homes. Els homes som gent més avorrida, fins i tot en el vestir. Ens han educat per triomfar, per abocar-nos a la feina, i això ens converteix, en part, en autòmats. Les dones, en canvi, estan més postergades en la societat, però aquest desavantatge ha permès que preservin més la seva individualitat i que siguin més sensibles.

L.D. Té gaires coses en comú amb Sinibald, el personatge principal d'*Olympia a mitjanit*?

B.P. No m'hi identifico gaire, encara que reconec que té algunes coses meves. M'identifico més, en canvi, amb els protagonistes d'*El cor del senglar* o de *L'emperador o l'ull del vent*, per exemple. Jo sóc una persona que s'ha fabricat el seu destí, que no ha tingut por de fer el que ha volgut, de canviar. Per contra, Sinibald és un personatge lúbric, rancorós, fracassat, immòbil, la persona que podria haver estat jo si no hagués sigut inconformista de mena.

L.D. Però quan Sinibald decideix abandonar l'abúlia i donar un gir a la seva vida, li donen una clatellada!

B.P. Sí, esclar, és que a la vida et donen molts pals, forma part del joc. I la clatellada immensa, que és igual per a tothom, és quan et tornes vell i et mors. De totes maneres, Sinibald aconsegueix viure durant un temps una passió que mai no havia conegut i que el trasbalsa: de ser un petit aprofitat esquivol viu durant un dies com si fos una mena de Déu grec antic.

L.D. A '*Olympia a mitjanit*' es re-
peteixen algunes de les constants dels seus llibres de ficció: l'interès per les passions humanes, la importància del viatge i de les descripcions...

B.P. Sí, però hi introdueixo un element nou: és un llibre divertit. A *Lola i els peixos morts* i a *El cor del senglar* ja hi havia passatges divertits, però en

► "Mallorca es mor o es refà inflada de pessetes?", es pregunta un dels personatges d'*Olympia a mitjanit*, i afegeix: "El diner produeix gent, ens envaeixen els forasters i els estrangers. No són les dones embarassades les que augmenten el cens demogràfic, sinó els duros. Si això continua així, ¿qui seran els mallorquins, d'aquí a uns anys?"

Aquesta és una de les grans incògnites que planen sobre les pàgines de la nova novel·la de Baltasar Porcel, un llibre de més de 400 pàgines que Planeta publica en català i traduït al castellà. Els protagonistes principals d'aquesta història són Sinibald, un abúlic mallorquí de més de cinquanta anys, i l'islandesa Olympia, la dona que retorna a l'illa on va viure durant la seva joventut assedegada d'experiències intenses.

Però el llibre és ple d'altres personatges de totes les classes socials: el notari Bonaventura de Bonmatí i la seva dona Marika Olivara, el ric i fa-

"Mallorca es mor o es refà inflada de pessetes?"

mós hotelier Bartomeu Bosch i Bauzà (conegut com el Tres Bes), el grup d'ecologistes que s'oposa als grans complexos turístics que minen el medi ambient de l'illa, capellans, homosexuals, prostitutes, xuetes, etcètera.

Amb les opinions de tots ells, la novel·la ens dona una visió de la Mallorca actual. Per alguns personatges és la terra on les lleis "a més de no ser estrictes, no serveixen per a res: si coneixes o subornes algú, hi ha mil trampes per aconseguir qualsevol permís". Són aquells que aposten pel turisme massiu, encara que això signifiqui la invasió d'una allau d'estrangers o vendre's les propietats per guanyar un diner fàcil. Es tracta,

doncs, dels mateixos que afirmen: "Si no venem l'illa, ¿d'on traurem els diners?". D'altres, per contra, pensen que "ens robem i ens triturem a nosaltres mateixos, pensant que així ens aprofitem dels estrangers" i se senten "l'ètnia minoritària, espoliada i culturalment capada" en un illa on "abans la gent pareixia que només volia callar o dissimular i ara sembla que únicament desitja parlar, mostrar i mercadejar tant amb diners com exhibint-se".

Baltasar Porcel (Andratx, 1937) va viure al seu poble nadiu, un indret de mariners i pagesos, fins que es va traslladar a Palma, on va començar a col·laborar al *Diario de Mallorca* i amb

Camilo José Cela a *Papeles de Son Armadans*. El 1960 va marxar de l'illa per instal·lar-se a Barcelona i enriquir-se culturalment com a escriptor.

És autor de llibres de viatges, reculls d'entrevistes, teatre, articles d'opinió, assajos i biografies, però tot i que la seva obra de no-ficció ha estat molt elogiada, és sobretot conegut per la seva narrativa i les seves novel·les.

Baltasar Porcel ha rebut la majoria dels premis més destacats de la literatura catalana: el Serra d'Or 1968 per *Els argonautes* (Edicions 62), el Josep Pla 1970 per *Difunts sota els ametllers en flor* (Destino), el Prudenci Bertrana 1975 per *Cavalls a la fosca* (Edicions 62) i 1997 per *Ulisses a alta mar* (Edicions 62), el Sant Jordi 1986, el Joan Crexells 1987 i el premi de Literatura Catalana de la Generalitat de Catalunya 1987 per *Les primaveres i les tardors* (Proa), el premi de la Crítica Catalana 2000 per *El cor del senglar* (Edicions 62) i el Ramon Llull 2001 per *L'emperador o l'ull del vent* (Planeta), per anomenar-ne només alguns.

Amb el suport de

